

voorlopig geen enkele gezaghebbende overheidspositie mocht worden toevertrouwd, nam toen onmiddellijk contact op met enkele ambtgenoten (in elk geval met van den Broek, wellicht ook met Gerbrandy en anderen) en daaruit vloeide voort dat van den Broek als minister van handel, nijverheid en landbouw *ad interim* op 27 oktober aan van Lidth, die zich in Brussel bevond, een brief zond waarin hij deze verzocht,

‘enige voorzichtigheid te betrachten ten aanzien van professor de Quay: over het feit dat hij vroeger één van het Driemanschap van de Nederlandse Unie was, wil de regering in geen enkel opzicht een oordeel uitspreken, maar zij ziet zich gedwongen een afwachtende houding aan te nemen ten aanzien van hen die in deze organisatie een leidende rol hebben gespeeld.’¹

Van die brief zond van den Broek een afschrift aan Kruls maar dat afschrift had deze nog niet bereikt toen hij de voorzitter en de leden van het College van algemene commissarissen benoemde. Van die benoemingen stelde hij de regering in kennis. Van den Broek deed hem toen in een brief d.d. 10 november weten dat hij van de aanwijzing van de Quay ‘met verwondering’ had kennis genomen ‘en deze verwondering wordt gedeeld door mijn eveneens bij deze aangelegenheid betrokken ambtgenoten.’ ‘Ik zou u thans willen verzoeken’, schreef van den Broek, ‘professor de Quay in overweging te geven, zich voorlopig terug te trekken als voorzitter van het college . . . Het zou verder nodig zijn, de andere leden onder het oog te brengen dat hun aanwijzing uiteraard als een voorlopige moet worden beschouwd. Definitieve beslissingen . . . zouden eerst kunnen worden genomen, wanneer de betrokken ministers ter plaatse zich een gevestigd oordeel hebben kunnen vormen.’²

Kruls legde het ministerieel verzoek naast zich neer. Hij had, antwoordde hij van den Broek, de Quay en de drie commissarissen benoemd voordat hem het afschrift van de brief aan van Lidth had bereikt. ‘Een snelle beslissing’, schreef hij voorts (een concept volgend dat van Blankenstein had opgesteld),

‘was . . . onvermijdelijk, niet alleen omdat het in het belang van de Nederlandse volkshuishouding nodig was, dat er een overkoepelend orgaan van voldoende gezag tot stand kwam, doch bovendien ook omdat de Geallieerde militaire autoriteiten duidelijk te kennen hadden gegeven dat zij, bij het ontbreken van zulk een orgaan, de zaken zelf in handen zouden nemen.

¹ Inhoud van de brief van 27 oktober 1944 als weergegeven in de brief, 10 nov. 1944, van van den Broek aan Kruls (CSMG, Zeer geheim archief, VI, 327). ² A.v.